

OPERAVRIEND AAN HET WOORD

Tekst:
MIMY JADOENATHMSIER

EDWIN RUTTEN IS VRIEND VAN DE NATIONALE OPERA. HIJ HOUDT NIET ALLEEN VAN OPERA, HIJ SCHRIJFT EN VERTELT ER OOK VERHALEN OVER, VOOR KINDEREN. 'KINDEREN EN ANDERE VOLWASSENEN, MIND YOU!' ZEGT HIJ DAN. 'OF VOOR VOLWASSENEN EN ANDERE KINDEREN, DAT IS INWISSELBAAR. IK MAAK GEEN ONDERSCHIED. KINDEREN HEBBEN HET RECHT OM TE BEGRIPEN. MAAR KINDERACHTIG IS EEN RAMP!'

Alleen maar grote mensen

'Ik had ooit een verhaal geschreven voor kinderen en andere volwassenen bij *Carnaval der dieren* en ik zou dat gaan doen met fantastische muzikanten op het Kamermuziekfestival op Schiermonnikoog. Maar wat bleek: er zaten alleen maar grote mensen! Toch heb ik helemaal niets veranderd, want er stond helemaal niks kinderachtigs in de tekst. Zo zie je maar: *it's just a tone of voice*. Kinderachtig is een ramp: voor de kinderen het ergste, en de ouders haken af.

Ik heb ook wel programma's gedaan voor alleen grote mensen. Zo deed ik de spreekrol van Ali Bey in *Die Fledermaus* bij De Nederlandse Opera en ben ik de sprekende boventitel geweest bij *Così fan tutte* en *Norma*, waarbij ik vertelde wat we hadden gehad en wat er ging komen. Dat wordt vaak geweldig op prijs gesteld. Weten waar het over gaat is belangrijk, voor de gaapgrens blijven. Boventiteling is de redding van de opera!

Je hoofd met oren moet wennen

'Een absoluut hoogtepunt bij De Nationale Opera vond ik *A Dog's Heart*. Dat was een hoogtepunt wat betreft techniek, acteren, verteltrant... Zodat je op geen enkele wijze dacht: 'Oh, wat zit ik toch ingewikkeld naar eigentijdse muziek te luisteren.' Het paste allemaal zo fantastisch in elkaar: die Simon McBurney is een groot meester. Ik heb de opera ook nog in La Scala in Milaan gezien, en in Lyon. In La Scala bezochten we toen ook nog wat andere Italiaanse opera's en het mooie was, dat die 'hardcore Italianen' zeg maar, de oudere generatie, met wandelstokken met zilveren knoppen, gesoigneerde snorretjes en mooie haren, een lauw applaus gaven bij hun eigen Italiaanse opera's, terwijl bij *A Dog's Heart* de zaal op z'n kop stond. Toen dacht ik: "Zie je, de redding van de opera is natuurlijk ook de vooruitgang, nieuwe dingen doen." En of je nou van de nieuwe dingen houdt, ja of nee, dat doet er niet toe, maar je moet door. Wat ik altijd in mijn column Klassieke Kinderzaken zeg: "Je hoofd met oren moet wennen!"

Trouw aan Bach en Bijbel

Rutten maakte een *Mattheüs-Passie* van zeventig minuten en een ingekorte versie van *Der Ring des Nibelungen*. 'Die *Mattheüs* is trouw aan Bach en Bijbel. Aan het einde van een van de voorstellingen zei een meisje van negen jaar tegen me: "Hartelijk bedankt voor de leuke middag." Terwijl Jezus net doodgegaan was, weet je wel? Die ernst en die lichtheid samen werken zo goed.

Het mooie aan de *Ring* was, dat iedereen me van tevoren voor gek verklaarde, want het zou te zwaar zijn en te ingewikkeld, en met al die symbolieken en weet ik het wat niet allemaal nog meer. En wat denk je? Een gouden plaat uit handen van Pierre

'IK WIL EIGENLIJK ALLE ANDERE WAGNERS NOG GAAN DOEN'

Audi, terwijl we in het decor van *Siegfried* stonden. We moeten dus niet bij voorbaat al gaan zeggen dat iets te zwaar is. Dat is echt onzin. Het is de vorm en hoe je het doet. Ik ben zelf negen jaar en dat maakt het wat dat betreft aanmerkelijk eenvoudiger voor me. Ja, je zit hier met een negenjarige te praten. Ik heb alleen meer vlieguren!

Wagner

'De eerste keer dat Annett [Andriesen, red.] mij meenam naar een opera, was in 1990 bij De Nationale Opera. Het was *Parsifal* in de regie van Klaus Michael Grüber. Annett zei toen bij elke pauze tegen me: 'We kunnen ook weggaan hoor, en

even gezellig wat gaan eten'. Maar ik wilde daar niets van weten! Ik kocht na afloop de cd, die ik thuis meteen opzette en de hele nacht nog weer beluisterd heb met Annett erbij. De week erop was er een andere Kundry en toen ben ik weer gegaan! Dat was zo fantastisch, zo adembenemend, dat sindsdien Richard Wagner er heel diep bij me inzit. Dus alle eer komt mijn echtgenote Annett toe, en ook vervolgens mijn grote vreugde. Daarvoor kwam opera eigenlijk te weinig op mijn pad.'

Ambacht en kwaliteit

'Er wordt vaak te gemakkelijk over Johann Strauss gedacht. En ik heb weleens het gevoel dat mensen willen laten zien dat je intellectueel bent op het moment dat je niet van Johann Strauss houdt. Zoals er ook wel wat laatdunkend over operette wordt gedaan. Dan denk ik: "Verdorie, het is zo fantastisch!" Maar er is een heel belangrijk ding: hoe wordt het uitgevoerd? Elk genre bestaat natuurlijk bij de gratie van grote kwaliteit en niet door te denken: "Nou ja, het is maar operette" of: "Ja, nou ja, 't is maar jazz en dan kun je improviseren wat je wil." Da's alles onzin! Ik kan ook geweldig genieten van een hele goede volkszanger, want ik ben dol op ambacht en kwaliteit. En voor wat betreft het genre ben ik uiterst breed.'

Later als ik oud ben

'Ik wil eigenlijk alle andere Wagners nog gaan doen. Ik heb er nog geen platenmaatschappij voor, maar ik vind het heerlijk om het gewoon te gaan schrijven *for the joy of making*. En de laatste jaren heb ik het toneelbezoek en de bioscoop wat verwaarloosd. Want ja, er is zo ontzettend veel! Maar later als ik oud ben, ga ik dat inhalen.'

Meer over Edwin Rutten leest u op edwinrutten.nl

Edwin Rutten als Ali Bey in *Die Fledermaus* bij De Nationale Opera (2008)